

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין – "החפץ חיים"

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין מחשובי הרבנים בדור שלפני השואה.

החפץ חיים נולד בעירה ז'עטיל, ואת ימי נעוריו בילה בלמוד תורה בוילנה, שם נודע כעלוי.

התגורר בעירה ראדין הסמוכה לוילנה, שם הקים ישיבה הידועה בשם "ישיבת ראדין" ועמד בראשה.

התעקש לא לקבל שכר על רבנותו ואת פרנסתו מצא בחנות מכלת ובמכירת ספריו בעלום שם.

מספריו החשובים:

"המשנה ברורה" – באור בן ששה חלקים על חלק ארח חיים ב"שלחן ערוך", שהיה פרי עמל של עשרים ושמנה שנים.

"אהבת חסד" – הלכות ומאמרי חז"ל בעניני צדקה וגמילות חסדים. את מדת החסד קיים ה"חפץ חיים" בגופו ובנפשו הלכה למעשה כל ימי חייו, וספורים רבים לאין ספור מתהלכים על מדת החסד שלו. ספר "החפץ חיים" – הלכות לשון הרע, המקור לשם הספר הוא מהפסוק בתהלים "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב נצר לשונך מרע וישפתיך מדבר מרמה".

החפץ חיים רצה לתקן את הגדר הפרוצה בהקפדה על שמירת הלשון, הוא רצה לעצור את המגפה וההרס שבאו לעולם, המחלקת, הצער ועגמת הנפש המגיעים בגלל לשון הרע. ולכן כתב את ספרו "החפץ חיים" הלכות לשון הרע.

"החפץ חיים" קיים הלכה למעשה את כל מה שכתב בספריו. בנו מספר כי מעולם לא שמעו שיוצאת מפיו מלה שאינה טובה, למרות שהיה מדבר בכינוסים ובאספות רבים, והיה פעיל מאד בעסקי הכלל. אחר שסיים "החפץ חיים" לכתב את ספרו הלק אצל גדולי הדור לקבל הסכמתם. אחד מהם היה ר' מרדכי ליפשיץ – אשר התרשם מאוד מהספר, אולם ראשית רצה לבדוק אם המחבר עצמו נזהר בלשונו. הוא בקש מאחד מתלמידיו שיעסיק את "החפץ חיים" בשיחה. במשך שש שעות נסה התלמיד לגרום ל"חפץ חיים" שיוציא מפיו איזה דבר גנאי אולם ללא הצלחה. אפילו מלה אחת שיש בה אבק לשון הרע לא עלתה על שפתיו.

החפץ חיים נודע גם בצפיתו לגאולה, ובמסגרת זו הוא עודד כהנים ואחרים ללמד את הלכות עבודת הקרבנות וסדר קדשים. לשם כך חבר את הספר "לקוטי הלכות" ואף ייסד כולל מיוחד בישיבתו שעסק בכך.

החפץ חיים רצה מאד לעלות לארץ ישראל, אך לא עלה בידו והוא נפטר בכ"ד אלול תרצ"ג. בארץ הוקם על שמו – קבוץ "חפץ חיים".